

НАЩАДОК ШЛЯХЕТСЬКОГО РОДУ ТА ВЛАСНОГО ГЕРБА

На території нашого району, виявляється, носіями шляхетських прізвищ є не лише серницькі Полюховичі, а й поодинокі мешканці інших населених пунктів Зарічненщини. Одним із них є 61-річний житель с. Морочне Василь Антонович Протасовицький, рід якого, по чоловічій лінії, теж походить від польського шляхетського родоvodu і, навіть, має свій власний герб – символ шляхетності та благородства.

Напроситися на розмову з Василем Антоновичем було справою не з легких, поскільки нащадок знатного роду виявився скромною і не надто балакучою людиною, яка не прагне якоїсь публічності. Втім, слово за словом, і наша бесіда все ж відбулася.

- Про свій родовід, якщо чесно, я мало знаю, поскільки мій батько про це майже не розповідав, - зазначає Василь Антонович. - Знаю лише, що предки були католиками і походили із польського шляхетського роду. Проживали вони на території Пінського повіту, який спочатку входив до Польщі, згодом до Російської імперії. Тоді ж, вочевидь, царський уряд і ліквідував шляхетські привілеї предків, бо вони геть збідніли. Батько розповідав, що перед Першою світовою війною мій прадід їздив у Канаду – підзаробив там дещо, потім був відкликаний царським урядом на війну. Проте, повернувшись з-за океану, все втратив через прихід до влади більшовиків, які відібрали все ним зароблене і пустили його голого й босого. Тож прадід розпо-

вній школі, служив потім у своїй віруючій громаді дяконом. Далі одружився і переїхав в Морочне, на батьківщину своєї дружини, теж віруючої, з якою познайомився на зібраннях. Через свою віру він зазнав добряче лиха. Коли почалася Друга світова війна - був призваний до Червоної армії, та до фронту не дійшов – за релігійними переконаннями відмовився брати в руки зброю. За це його засудили до розстрілу, але потім цей смертний вирок замінили десятьма роками сталінських таборів. Покарання відбував на Уралі (Горьковська область), на лісоповалі. Праця і умови проживання там були каторжні, тож невдовзі сильно захворів і його, раніше строку, відпустили додому, по суті, помирати. Але, опинившись вдома, завдяки належному догляду та порадам народних цілителів (в якості ліків навіть доводилось споживати м'ясо їжаків), вижив і прожив, хоч і з підірваним здоров'ям, до 73 років. Працював городником у місцевому колгоспі - його весь район знав... Отаке нелегке життя в батька було. Через те він, мабуть, і дуже мало розповідав нам і про своє перебування в таборах, і



ніяких складнощів йому у токарських роботах не було. Як він сам зазначає, аби тільки було на чому точити і з чого. Коли ж роботи не стало, почав займатися домашнім господарством, теплицею. Згодом обзавівся помалу і сільськогосподарською технікою: трактором з необхідним причіпним обладнанням і малогабаритним зернозбиральним комбайном. «Мушу господарювати, бо маю з дружиною 13 дітей, - говорить мій співрозмовник. - Більшість уже одружені і проживають окремо, а п'ятеро ще холостякують і прожи-

чайним селянським життям, хоч і маємо шляхетське походження (сміється).

- А не пробували досліджувати свій знатний родовід більш детально? - Як я вже казав, батько про історію нашого родоvodu розповідав мало, а документів ніяких про шляхетський статус Протасовицьких теж не збереглося. Ото лише деякі фотографії та ще малюнок нашого родинного герба в мене є...

Родинні світлини, які продемонстрував Василь Антонович, хоч і обмежуються початком 20 століття, проте на них

його родичі зображені не так як простолюдини - поліщуки у селянській одязі того часу, а по міському - у костюмах, краватках та капелюхах, жінки – у платтях. Вже навіть по ній відразу вбачається, що це хоч і збідніла, але шляхта. Окремої уваги заслуговує і родовий герб Протасовицьких (на фото). Його основою є щит, на тлі якого дві шестикутні зірки та півмісяць, в клейноді - п'ять страусових пір'їн. Також, покопавшись в інтернеті, я знайшов рід Протасовицьких серед найбільш видатних родів Пінського

чав усе спочатку - коли на Пінщину повернулася лояльна польська влада, він знову подався до Канади на заробітки. Повернувшись через деякий час, купив землі, завів господарство. Тільки-но розжився, як у 1939-му вже прийшла радянська влада і знову все забрала... Там, на Пінщині, і батько мій народився, Антон Лук'янович. Його тато помер рано, з чоловіків в родині залишились лише прадід і мій батько: перший вже в літах, другий ще зовсім малий – як орали в полі, то обоє плакали з немичності... Досягши повноліття, батько затим перейшов до віруючих церкви ХВЕ (п'ятидесятників), навіть вчився у польському Данцигу (нині Гданськ) в місіонерській духо-



кція не дала характеристики. Тому пішов у мутвицьку «Сільгосптехніку» навчатися на токаря. По цій спеціальності працював до армії в Пінську, а після військової служби повернувся назад, у «Сільгосптехніку», де трудився токарем, поки вона не розпалася.

У цій професії Василь Антонович, потрібно сказати, доріс до найвищого шостого розряду, відповідно,

про ті гоніння за віру, яких зазнав від тодішньої влади. Хотів, мабуть, якимось відгородити від цього своїх дітей. Тим не менше, певне негативне відношення до себе з боку суспільства я теж відчув. Зокрема, коли після школи хотів піти вчитися на фотографа – мені за те, що я з віруючої сім'ї, дире-

вають з нами.

- Напевно, з такою великою родиною рідко знаходите час на якесь заняття чи захоплення на дозвіллі? - Як випадає іноді вільна хвилина, то люблю займатися фотографуванням. Це захоплення в мене ще з юності, бо хоч і не став професійним фотографом, але все ж займався цією справою як любитель. Щоправда, фоткав останній раз рік тому. Також люблю токарством займатися, оскільки маю вдома сільськогосподарську техніку і, загалом, мене тягне до цієї справи, якій присвятив багато років. Для цього забрав з колишньої роботи списаного токарного станка, придбав до нього необхідні деталі, укомплектував, настроїв на роботу. Тепер залюбки працюю на ньому, коли щось потрібно виточити. Хлопці мої теж токарські навички мають і, при потребі, нескладний виріб можуть виготовити. Одним словом, живемо ми зви-

повіту середини 17 століття, нарівні з родинами Нелюбовичів-Тукальських, Скимунтів та інших. Зокрема, Протасовицькі згадуються в такому історичному документі як Акт злуки шляхти Пінського повіту з державою Війська Запорозького під час гетьманства Богдана Хмельницького, що теж є доказом приналежності їх до благородного походження. Втім, Василь Протасовицький не надто старається докопатися генеалогічно до коренів свого шляхетного родоводу. Адаже не походженням своїм знатним гордиться Василь Антонович, а тим, що має 13 дітей, багато внуків. Це його найбільше досягнення і багатство. Так само й повагу до себе, з боку односельчан, він заслужив власною працею та власними справами.

**Сергій
ТИШКОВЕЦЬ**